

გაბრიელ შანო

ქანაანის შვილები

განმაცემი
ნ. შ. შ. შ.

რედაქტორები
ნათო გორდელაძე
ლელა ჟორჟოლიანი-ლიკლიკაძე

მხატვრები
ბერდია არაბული
ლიზი ლიკლიკაძე
გაბრიელ ტანიე

დამკაბადონებელი
ლიკა სხირტლაძე

გარეკანის დიზაინერი
ბერდია არაბული

ISBN 978-9941-458-97-2

© გაბრიელ ტანიე, 2017.

© გამომცემლობა „ინტელექტი“, 2017.

„ტანიეს ტბა ჩურჩულებს...“ – უნებურად წამოცდა
უცნობ გერმანელ ტურისტს ხევსურეთში მოგზაურობისას.

გუძღვნი დათოს! თეას! ლელას!

ზუსტად იმ დროს გამოჩნდნენ, როცა უნდა გამოჩენილიყვნენ... შემოვიდნენ ჩემს ცხოვრებაში და განუმეორებელი კვალი დატოვეს...

ეტაპობრივად, თანმიმდევრობით, თითქოს ვილაცის უხილავი ხელი დინჯად და, რაც მთავარია, უზუსტესად მართავდა მოვლენებს...

თავიდან დათო იყო, ტურაშვილი, ჯერ კიდევ სულ თავიდან... ხარბად ვისმენდი, ვისუნთქავდი მის სიტყვებს, წინადადებებს, გამოსვლებს... ინსპირაციის ნამდვილი წყარო იყო... უანგარობის, გულწრფელობის...

მერე თეა ჯუღელი გამოჩნდა... ნამდვილი მეგობარი... სწორედ თეა ჩამჩინებდა – უნდა წერო, უნდა წეროო... სწორედ თეამ მომცა გამბედაობა... რომ წერა დამეწყო... რომ გამებედა... არც კი ვიცი, რატომ სჯეროდა ჩემი ასე უმიზეზოდ და უპირობოდ, ასე ჯიუტად...

ბოლოს კი ლელა ჟორჟოლიანი... ამბობენ: ნიგნები სულიერები არიანო, მათ ისევე სტკივათ და უხარიათ, როგორც ადამიანებსო... სულიერი... სული... სწორედ ლელამ ჩაუდგა სული ამ ტექსტს, როგორც ახალშობილი ხელში აიყვანა, გაზარდა და სამყაროს გაუნოდა, მაგრამ მანამდე ბევრი იშრომა, ბევრი ინვალა... ჩამოქნა და ჩამოძერწა... რომ... თქვენამდე მოსულიყო.

ჰოდა ინერებოდა... ნელ-ნელა, გაუბედავად, ეჭვით, ტკივილით, სიყვარულით... ინერებოდა ... სად აღარ... ხევსურეთში, არგვეთაში, ნეაპოლში, რომში, პარიზში, ბარსელონაში... სად აღარ... ბოლოს პრალაში ჩამოაღწია და აქ დასრულდა...

და... ისევე დათო, თეა, ლელა... რომ არა ისინი, მზის სინათლეზე გამოტანას, ალბათ, ვერ ეღირსებოდა... მადლობა მათ!

და კიდევ მადლობა, განსაკუთრებული მადლობა ანა კორძაია-სამადაშვილს! – ჩემს პირველ მკითხველსა და შემფასებელს.

სახელი პირველი

17 მაისი

დილიდან არ გაჩერებულა ტელეფონი: მთავარ მოედანზე პიდარასტების მიტინგია, ყველანი იქ ვართ და წამოდი, დედა ვუტიროთო...

მე კიდევ ჩარგალში, სადაც ვმსახურობ, უამრავი საქმე მაქვს. როგორც იქნა, ჩარგლის ძველი ტაძრის აღსადგენად ფული გადმომირიცხეს და რესტავრატორები უნდა წავიყვანო.

რა მემიტინგება... სამ თვეზე მეტია ხელოსნებს დავსდევ, თან კიდევ ეს პროტესტები და მიტინგები, მით უმეტეს, ჰომოსექსუალების, მაგრად არ მაინტერესებს.

მოკლედ, ჩარგალში წავედი და დღის ბოლოს, როცა მუშაობას მოვრჩით, ხელოსნები იქვე, ჩემი უსაყვარლესი მართა ბებოს სახლში დავაბინავე. მე კიდევ მელანოსთან ჩავედი, რომელმაც, როგორც ყოველთვის, ძალიან გემრიელად მავახშმა და შემდეგ ტელევიზორიც ჩამირთო.

ახალ ამბებში დღევანდელი მიტინგის შესახებ დიდხანს საუბრობდნენ. რაც კი შეიძლებოდა, ყველაფერი თქვეს და აჩვენეს.

ძალიან ცუდად ვიგრძენი თავი. საშინელი სანახავი იყო – რუსთაველის პროსპექტზე რამდენიმე გამძვინვარებული სასულიერო პირის აქეთ-იქით სირბილი, სხვადასხვა ბლაგვი საგნის აგრესიულად ქნევა და უნმანური სიტყვების მთელი კორიანტელი...

კაცმა რომ თქვას, ქალაქის მთავარ მოედანზე, მაგინებელი მღვდელი გაცილებით უფრო საშიშია, ვიდრე იქ მოსეირნე, უგემოვნოდ გათხუპნული რამდენიმე ჰომოსექსუალი, რომელიც უფრო პროვოკაციაზე წამოგებას ესწრაფვის, ვიდრე ვისიმე უფლებების დაცვას.

ეეჰ, კიდევ კარგი, აქ ვარ, მთებში, რომელიც არავის ახსოვს და კიდევ კარგი, რომ აღარავის ახსოვს...

* * *

მელანოს ეზოში ვზივარ და ვწერ...

ამ ტაძარში, რომლის სახურავიც უნდა გავამაგრო, პატარა ვაჟა-ფშაველა მღვდელმა იობ ცისკარიშვილმა მონათლა, შემდეგ კი მის მამას, პავლეს, დიაკვნად რომ უნდა ეკურთხებინათ, რეკომენდაცია სწორედ ამ ტაძარში დაუწერა.

კარგი და მაგარი მღვდელი იყო მამა პავლე რაზიკაშვილი.

მადლობა ღმერთს, მისი ქადაგებები შემორჩა, რომელიც დღესაც აქტუალურია და ძალიან მიყვარს.

მაისია და ჯერ კიდევ ცივა. ყველას სძინავს. მე კი ეზოში, მაგიდასთან ვზივარ და ვწერ, თან ვარსკვლავებს ვუყურებ, რომლებიც უდარდელად ანათებენ ჩარგლის ძალიან სუფთა და მონმენდილ ცაზე.

17 ივლისი

ჩემი დაბადების დღეა.

მთელი ორი თვეა წერისთვის ვერ მოვიცალე იმიტომ, რომ ჩარგლის პატარა ტაძრის რესტავრაციას მოვუნდი. პარალელურად ხარჭიშოს ტაძრის რესტავრაცია უკვე დასასრულს უახლოვდება და ბარისახოს ეკლესიის დახურვაც დღეს თუ ხვალ აუცილებლად უნდა მოვასწრო.

ვერ ვიტყვი, რომ ძალიან დავიღალე, პირიქით, მხნედ ვარ და კიდევ მეტის გაკეთებას შევძლებ, თბილისიდან რომ არ მაცლიდნენ ძალას.

ისევ დამიბარეს.

საერთოდ რაც აქ, მთაში წამოვედი და მადლობა ღმერთს, საქმეები წინ წავიდა, ჩემმა „იქ“ დაბარებებმაც მათემატიკური სიზუსტით იმატა. რა თქმა უნდა, არა შესაქებად ან რაიმე რჩევის მოსაცემად, არამედ პირიქით, მეტად უაზრო და გაუგებარი დაკითხვებით – „შენ რაღაც ძალიან გააქტიურდი“ ან „მართალია, რომ ხანდახან პატრიარქს აკრიტიკებ?!“

ახლაც დამიბარეს.

გუშინ ჩამოვედი ხევსურეთიდან.

დღეს ჩემი დაბადების დღეა და თან რუსეთის უკანასკნელი იმპერატორის, წმინდა ნიკოლოზ მეორისა და მისი ოჯახის ხსენების დღეა. ისინი ძალიან მიყვარს და ჩემს მფარველებად მივიჩნევ. ყოველ ამ დღეს განსაკუთრებით ვფიქრობ მათზე. უკვე მერამდენედ წარმოვიდგენ მათი დახვრეტის სცენას. სწორედ ამ დღეს, 17 ივლისის ღამეს, ეკატერინბურგში, რუსეთის ციმბირის მიყრუებულ ქალაქში, ინჟინერ იპატიევის სახლში, სადაც ისინი ცოტა ხნით ადრე გამოკეტეს, მძინარენი გააღვიძეს და სარდაფში დახვრიტეს.

ბავშვობაში ფეხბურთზე დავდიოდი და ერთხელაც მოსკოვში წაგვიყვანეს, რაღაც გაურკვეველი, საკავშირო ტურნირი ტარდებოდა ჩვენს ტოლებს შორის. პირველი, რაც მასპინძლებმა

მოიმოქმედეს, ის იყო, რომ წაგვიყვანეს და ლენინის მავზოლეუმის წინ, ბელადის ნეშტის სანახავად გაჭიმულ ძალიან გრძელ რიგში ჩაგვაცენეს. რამდენიმესათიანი ლოდინის შემდეგ, როგორც იქნა, ნახევრად ჩაბნელებულ ოთახში შეგვიყვანეს და, მახსოვს, როგორც კი ლენინს დავხედეთ, არ ვიცი – მგზავრობისგან, არ ვიცი – უსაშველო რიგის შედეგად თუ მკვდრის დანახვის გამო, მე და ჩემი ამხანაგი, რომელიც ჩემსავით მეკარე იყო, გულწასულები იატაკზე გავიშხლართეთ. ატყდა ერთი ამბავი და იმ ტურნირზე, რომელიც ათი დღე გრძელდებოდა, ჩვენს კარში ხან აზერბაიჯანელი, ხან სომეხი და ხანაც რუსი „ნათხოვარი“ მეკარეები იდგნენ, რადგან იმ დღის შემდეგ მე და ჩემი ამხანაგი, ძალიან სუსტად ვიყავით და კარში ჩადგომა კი არა, სანოლიდან ძლივს ვდგებოდით. მახსოვს, ჩემი საყვარელი მწვრთნელი თენგიზ კუბლაშვილი ლენინს დაბალ ხმაზე სულ დედ-მამის სულს უტრიალებდა, რადგან იმ მონვეულ მეკარეებს სულ ფეხებზე ეკიდათ ჩვენი კარის უსაფრთხოება და თითქმის ყველა თამაშს ასტრონომიული ანგარიშით ვაგებდით.

ჩემთვის საყვარელი რომანოვების წმინდა ოჯახიც ხომ ლენინის საიდუმლო ბრძანებით დახვრიტეს.

ახლა ისეთი შეგრძნება მაქვს, თითქოს საზოგადოებას ომი გამოუცხადეს, თითქოს ყველანი სხვადასხვა ნაპირზე აღმოვჩნდით... მე არ მინდა ხალხთან დაპირისპირება, მეც ამ საზოგადოების ჩვეულებრივ წევრად მივიჩნევ თავს. როგორც ექიმი, ინჟინერი, ჟურნალისტი, მუშა და მძღოლი...

ეს ყველაფერი ფრთხილად და საკმაოდ მოზომილად დავაფიქსირე და იმ შენობიდან, სადაც ჩვენი უმაღლესი სასულიერო იერარქები ქვეყნის ბედნიერ მომავალზე ბჭობენ, როგორც მოსალოდნელი იყო, მოლაღატის სახელით გამოვედი.

ძალიან ოპერატიულად მოქმედებდნენ. მაშინვე დაიწყეს მუშაობა, მაგრამ არა უშავს, მთავარია, ვთქვი და ამოვისუნთქე.

ახლა ერთადერთი, რაც მახარებს და სიცოცხლის ხალისს მაძლევს, ჩემი ბავშვობის მეგობრის, ფაცუს დილანდელი ზარია. იგი პარიზსა და ბარსელონაში მეპატიჟება.

კიდევ კარგი, რომ რალაც პერიოდი აქედან წასვლის საშუალება მომეცემა და ცოტა ხნით სადღაც გადავიკარგები.

კეთროვანივით მიყურებენ, ცდილობენ, თვალი ამარიდონ, ჩემს დანახვაზე ერთმანეთს გადახედავენ და ირონიულად იღიმებიან.

სახლშიც დაძაბულობაა. განუწყვეტილვ მსაყვედურობენ: „რა გინდა, რით ვერ დაწყნარდი, ყველანი დავიღალეთ შენი სიგიჟით, ხომ შეიძლება, ბოლოს და ბოლოს, გაჩერდე და როგორც სხვებმა, შენც ისე იცხოვრო...“

18 ივლისი

დილით სოფელში წავედი, ჩემს სახლში, რომელიც ძალიან მიყვარს და სადაც თავს ძალიან მყუდროდ ვგრძნობ. იქ კითხვის საშუალებაც მაქვს და ბევრი წიგნიც.

ჩემი ძალი დინო ძალიან გაზრდილა და გაუხეშებულა. ტანზე მახტება, ტანსაცმელი სულ დამისვარა, ბოლოს გაფუბრაზდი და გამებუტა.

ძალიან ცხელა. ეზოში გამოვედი, იასუნარი კავაბატას „თოვლიან მხარეს“ ვკითხულობ.

უსასრულოდ შემიძლია ამ მწერალზე ვილაპარაკო. ძალიან მაგარია, თითქოს ჩემთვის აღმოვაჩინე.

ტელეფონის ზარი დაწეული მაქვს, ფაცუს გარდა არავის ვპასუხობ. შემთხვევით დავხედე და ეკრანზე ბესოს ნომერი დაინერა.

ბესო ვალედანაა. ქალაქია ასეთი, სამხრეთ საქართველოში, თურქეთის საზღვართან. დიდი სიყვარულით მომიკითხა და კიდევ ერთხელ მთხოვა ის, რაზეც უკვე მეხუთე წელია უარს ვეუბნები.

ჩასვლას მთხოვს, აქაურებს ძალიან მოენატრეო. მეც ძალიან მენატრებიან, მაგრამ არ შემიძლია...

სანამ ხევსურეთში გადმოვიდოდი, მანამდე სამხრეთ საქართველოში, მესხეთში ვმსახურობდი, სოფელ არალში. ყველაზე ძალიან ჩემები მენატრებიან.

თბილისელი, საოცარი ცოლ-ქმრის, ირაკლისა და ელისოს დახმარებით ბავშვთა ზღაპრული ცენტრი რომ დავაარსეთ, აი, იმ ცენტრის ბავშვებს ვგულისხმობ „ჩემებში“.

ენით აუნერელ და მართლა ჯადოსნურ სამყაროში შემიყვანეს ბავშვებმა. ჩუმიად შევიპარებოდი მათს ჯგუფში, შუა მეცადინეობაზე, სადმე კუთხეში უხმაუროდ ჩავცუცქედებოდი, თვალებს დავხუჭავდი და ვცდილობდი, გონებისა და გულის ყველა კარი გამეღო მათი საუბრებისთვის.

ნიკოლოზი მახსენდება, მიძიმედ იყო ავად და ჩვენს ცენტრში მოსვლიდან რამდენიმე თვეში, გახალისებულმა და საკუთარ თავში დარწმუნებულმა ბავშვმა, სასწაულებრივად ფეხზე გაიარა, შემდეგ თავისი ეტლი დააკეცვინა და დემონსტრაციულად ჩააკეცინა მამამისს ავტოფარეხში.

ელისოსა და ირაკლის გარდა, გერმანელებიც დაგვეხმარნენ ამ ცენტრის დაარსებაში, ამიტომ მათ პატივსაცემად, ჩემი საყვარელი წმინდანის, წმინდა ელისაბედის სახელი მივანიჭეთ ცენტრს.

წმინდა ელისაბედი ეროვნებით გერმანელი, ბატენბერგელი პრინცესა, რუსეთის დიდ მთავარს, იმპერატორ ალექსანდრეს ძმას, სერგის გაჰყოლია ცოლად. როცა მისი ქმარი, მოსკოვის გენერალ-გუბერნატორი, დიდი მთავარი სერგი რევოლუციონერმა ტერორისტმა, ივან კალიაევმა თვითნაკეთი ხელყუმბარით ააფეთქა, დამწუხრებულმა ელისაბედმა მკვლელს საკანში მიაკითხა და დანაშაული შეუნდო, მერე კი მონაზვნად აღიკვეცა და თავი გაჭირვებული ადამიანებისადმი უანგარო დახმარებას მიუძღვნა. მოსკოვის ცენტრში გასაოცარი მონასტერი, მართამარიამის სავანე დააარსა, რომელმაც ბევრ უსახლკარო და უმწეო ადამიანს ცხოვრება გაუხანგრძლივა და სულში იმედი

ჩაუსახა. ჩემზე ძალიან იმოქმედა ერთმა შემთხვევამ წმინდა ელისაბედის ცხოვრებიდან. ვიხსენებ და ყოველთვის გონებაში ვატრიალებ ხოლმე ამ ამბავს კინოკადრით. რუსეთის თებერვლის რევოლუცია ახალი მომხდარი იყო და ქვეყანაში საშინელი განუკითხაობა და ანარქია მეფობდა, მოსკოვის ქუჩებში თავზეხელაღებული ბანდები ერთმანეთს ეჯიბრებოდნენ უდანაშაულო ადამიანების დასახიჩრება-გაძარცვაში. ერთი ასეთი ბანდა, ცნობილი მოსკოველი ბანდიტის მეთაურობით, ელისაბედის მონასტერსაც მიადგა და რადგან მაშინ რუსეთს გერმანიასთან ომი ჰქონდა გაჩაღებული, ელისაბედის გერმანელობა საკმარის საბაბს აძლევდა მათ პროვოკაციის მოსაწყობად. მონასტრის დებმა კარი გახსნეს თურმე და კბილებამდე შეიარაღებული ბანდისა და მისი სასტიკი მეთაურის წინაშე ელისაბედი წარსდგა თავის დებთან ერთად. მეთაურს მის დანახვაზე გვერდზე გადაუფურთხებია და ირონიულად მიუმართავს: თუ შენ ნამდვილი მოწყალეების და ხარ და დედა-რუსეთის ინტერესებს ემსახურები, მაშინ კეთილი ინებე და ჭრილობა დამიმუშავე, რომელიც სულ ახლახან მივიღეო – უთქვამს და ხელით საზარდულისაკენ მიუნიშნებია, თან თავისი ამხანაგებისთვის გადაუხედავს მრავლისმეტყველად, რომლებსაც მაშინვე სიცილ-ხარხარი აუტეხავთ.

ელისაბედმა მშვიდად მოუსმინა თურმე ბანდიტს და გვერდით მდგომ მონაზონს რაღაც უჩურჩულა. მანაც რამდენიმე წუთში წითელჯვრიანი ჩანთა გამოიტანა და ელისაბედს გადასცა, რომელიც წყნარად მიუახლოვდა ყაჩაღთა მეთაურს, მის წინ დაიჩოქა, შარვალი შეუხსნა, ჩანთიდან სამედიცინო სპირტი, ბამბა და სახვევები ამოიღო, დაბინძურებული ჭრილობა ფრთხილად გაუნმინდა, დაუმუშავა და ბოლოს ფაქიზად შეუხვია. ამის შემდეგ კი ფეხზე წამოდგა, ბანდიტს თვალებში ჩახედა და უთხრა, რომ მეორე დღეს ისევ მისულიყო, ჭრილობის კიდევ ერთხელ დასამუშავებლად. გამშრალი იდგა თურმე ბანდის მეთაური ელისაბედის წინ. არანაკლებ გაოგნებული იყვნენ მისი მეგობრები, რომლებსაც თავები ჩაელუნათ – თითქოს ზემოთ ახედვის რცხვენოდათ.

სასტიკი სიკვდილი არგუნეს ელისაბედს, იგი 1918 წელს, ლენინის ბრძანებით, სამეფო ოჯახის სხვა წევრებთან ერთად, ცოცხლად ჩააგდეს მიტოვებულ შახტაში და ზემოდან ყუმბარები დააყარეს.

ჰოდა, აი, ამ ღვთისნიერი ქალის სახელი ვუნოდეთ ახლად გახსნილ სკოლას, რომელიც, მადლობა ღმერთს, დღესაც განაგრძობს არსებობას.

19 ივლისი

არხოტის გზის ამბავი კიდევ გაურკვეველია. სულ მპირდებიან და იმედსაც მაძლევენ. ჩემ გარდა არავის სჯერა. მე კი დარწმუნებული ვარ, რომ გამოვა.

მესამე წელია ამ საქმეს ვეჭიდები და, მგონი, გავედი ბოლოში.

მართლა საუკუნის პროექტია. არხოტში ჯერ არასდროს ყოფილა გზა. როდესაც არხოტიონი სახლში ბრუნდებოდა, რუსეთში, ვლადიკავკაზში ჩადიოდა და იქიდან შემოდის არხოტში. ანუ იქიდან გზა იყო და აქედან კი არა.

26 ივლისი

ნუხელ უცნაური სიზმარი ვნახე.

ვითომ...

თბილისში ჩამოვედი და „იქ“ მივედი. როდესაც დაცვის ბიჭმა კარი გამიღო და შემიშვა, შენობაში არავინ იყო. მე იქვე დივანზე ჩამოვჯექი. ლოდინი დავინწყე. მოულოდნელად ზემო სართულიდან, კიბეზე ჩამომავალი უცნაური არსება დავინახე, ქალის თავი და იხვის ტანი ჰქონდა, თმის მაგივრად კი პატარ-პატარა გველხოკერები იკლანკებოდნენ. ჩემამდე ძლივს მობაჯბაჯდა.